

ИЗЛИЗА ОТ 1900 ГОДИНА

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОФИЦИАЛНО ИЗДАНИЕ НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА – БЪЛГАРСКА ПАТРИАРШИЯ

ГОДИНА СХVI, БРОЙ 16

СОФИЯ, 1-15 СЕПТЕМВРИ 2015 г.

ЦЕНА 0,70 лв.

e-mail: sinizdat@gmail.com

Официален сайт на Св. Синод на БПЦ – www.bg-patriarshia.bg

Личност и общество

Георгиос Мандзаридис
Антихристът и Христос

стр. 1,4

Синдромът на хроничното недоволство

стр. 3

Амвон

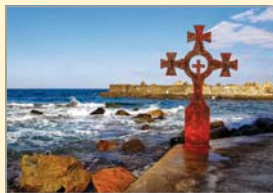
Митр. Йеротеї (Влахос)
Св. Анна – нашата обща баба

стр. 5

Апологетика

Защо православните почитат Дева Мария

стр. 1, 7

Богословието на България

Свещ. Георги Гугов

Човек и общество в богословското наследство на екзарх Йосиф I

стр. 6-7

Поклонничество

Поклонническият път „Св. Йоан Рилски“ '2015 през моите очи

стр. 6-7

АПОЛОГЕТИКА

Защо православните почитат Дева Мария

Свещ. Стивън ФРИЙМАН

Най-трудното, което в моята православна практика се налага да обсъждам с неправославните, това е мястото и ролята на Божията Майка в Църквата и собствения ми живот. От една страна, това е дълбоко богословски и дори изключително съществен въпрос за правилното разбиране на православната вяра, но също така, от друга страна, той се явява нещо дълбоко лично и надвишаващо сферата на словесната дискусия. Редом с това съм убеден, че православният подход към Дева Мария е част от апостолското наследство, а не някакво по-късно допълнение.

Когато преди няколко десетилетия завърших моето университетско образование, аз реших да съсредоточа историческото си изследване върху култа към Дева Мария (почитта към Девата) в историята на Църквата. След това мое решение посветих цял семестър на щателно проучване на материали от всевъзможен вид. И в хода на цялото ми проучване в ума ми на преден план стоеше въпросът: „Кога е било положено началото на това?“ Стигнах до изненадващо заключение. Корените на началото бяха положени още в изначалния период.

Историческите доказателства за почитта към Девата са толкова очевидни, че просто са останали недоглеждани: недвусмислено отдаваната ѝ позиция в евангелските разкази. Открих, че голяма част от „исторически“ базираните доказателства за

Христос също се характеризират с нещо подобно. Смешно е, но и нелепо да четеш как съвременни исторически критици на Новия Завет, базирайки се на тези текстове, защитават тезата, че идеята за божественото естество на Христос е намерила място в един по-късен период. Те четат Новия Завет, но кой знае защо, сякаш пропускат да забележат най-важното там: всички евангелисти са вярвали, че Иисус има божествен произход. На тях не им се удава да забележат, че самото наличие на „Иисусов словесен материал“ в Новия Завет съществува там единствено защото евангелистите са вярвали, че Той е Бог. Всяко отделно изречение произтича именно от тази вяра.

По сходен начин мястото на Дева Мария в евангелските текстове е свързано с послание за наличието на благоговение към нея.

На стр. 7

ХРИСТОС и АНТИХРИСТЪТ

Георгиос МАНДЗАРИДИС

Идването на антихриста предполага идването на Христос. А действително на антихриста се изявяват като противодействия на Христовото дело. Мнозина вярват, че идването на антихриста е свързано с края на света и човешката история. И това донякъде е вярно. Само че идването на антихриста, което ще се открие найпълно в края на историята, е настъпило още от времето на Христос и продължава своето развитие в нашето съвремие.

Тоест паралелно със спасителното дело на Христос, което се осъществява чрез тайнството на кръста, се придвижва и делото на антихриста, което има за цел да заблуди човека и да осуети неговото спасение.

ТАЙНСТВОТО НА КРЪСТА съвсем не започва от разпването на Христос. Подобно на него и тайната на антихриста не започва от идването на антихриста. Тайнството (и въобще тайната, б.пр.) е онова тайно действие, чрез което невидимото от древни времена, и никой никога не е мислил Бога без силата на кръста“ (Омилия 11, PG 151, 124D-25A). Кръстът Христов съвсем не се яви отведнъж (изненадващо). От много отдавна той е проповядван и предобразяван. Никой никога не се е одобрявал с Божието приятелство без силата на кръста.

Чрез дървото на непослушанието се отвори пътят на гибелта. Грехът се доби с живот, а човекът със смърт. Пътят на човека след непослушанието стана път към смъртта. А животът му стана плътски, подчинен на закона на греха и осъден на гибел. По този начин между Бог, Който е дух и благодат, и човека, който е плът и грях, не

остана възможност за общение и приятелство. Тази възможност се даде с Кръста Христов. Кръстното дърво заместиха дървото на непослушанието. Отмени греха и отвори пътя на спасението (Омилия 11, 125B). Чрез кръста Христов човешките се спасиха и станаха приятели Божии.

ПРИЯТЕЛИ НА БОГА обаче, отбелязва свети Григорий Плама, станаха мнозина **още преди Христос да дойде и да бъде разпнат**. Как става това?

Светителят, като отговаря сам на въпроса, казва следното. Кръстът Христов, както и делото на антихриста, действат като тайни в историята (в хода на целия човешки живот на земята, б.пр.) много отпреди да се явят в своя краен и окончателен вид. Без още да се е явил антихристът, пише св. апостол Павел, в света действа тайната на беззаконието (вж. 2 Сол. 2:7). В тази тайна вече присъства антихристът. А св. апостол и евангелист Йоан още в своята епоха подчертава присъствието на антихриста: „Чеда, пише той, както сте чули, че антихристът идва, така и сега антихристите са мнози“ (1 Йоан. 2:18). В друго свое послание пак отбелязва: „Появиха се мнозина прелъстници в света, които не приемат, че Иисус Христос е дошъл като човек. Онзи, който твърди това е прелъстник и антихрист“ (вж. 2 Йоан. 1:7). Тоест всеки отрицач и враждуващ с Христос е прелъстител и антихрист.

ТАЙНАТА НА БЕЗЗАКОНИЕТО, която е тайната на антихриста, действа в света и преди да дойде антихристът. Както и тайната на Христовия кръст е действала в света, преди Христос да дойде и преди да бъде разпнат. „Кръстът Христов е бил вече факт при праотците, защото неговото тайнство е действало в тях“ (св. Григорий Плама, Омилия 11, 125C).

На стр. 4

ХРОНИКА

България

Патриарх Неофит получи почетен плакет на община Троян

През месец август Негово Светейшество Българският патриарх Неофит посети Троянската света обител по повод големия манастирски празник Успение Богородично. Повече от седмица патриархът бе в манастира и като троянски брат се радваше на възрастването и благоустройството на манастира, който повече от година се ръководи от Негово Преосвещенство Велички еп. Сионий.

Негово Светейшество разглеждаше подновените монашески килии, изказваше своя възторг от изцяло новоустроената зала „Архимандрит хаджи Макарий“ в двора на манастира, която да късно вечерта чрез аудиотехника запознава поклонниците с историята на светата обител, впечатляваше се от новия параклис, посветен на Христовата Голгота, от новия църковен магазин и завършения архондрик и наред с това като ревностен Божи служител неуморно присъстваше на манастирските богослужби, като вземаше активно участие на певниците.

През дните на своя престой патриархът приемаше официални лица, дошли да го уважат и с радост показваше многобройните манастирски новоусоения.

В навечерието на най-големия манастирски празник той прие кметта на община Троян г-жа Донка Михайлова. На срещата присъстваха софийският викарий Бранички еп. Григорий и игуменът Велички еп. Сионий.

По време на срещата обсъдиха проб-

лемите, свързани с развитието на Троянска община, както и възможностите и предпоставките, с които районът разполага за развитие на поклоннически и културен туризъм.

Кметницата запозна патриарха относно съвместната работа на общината с БПЦ и разказа за съдействието, което проявява кметството за поддържане на съществуващите храмове и изграждане на нови параклиси в селата. Към момента бе установено, че единствено в с. Патрешко няма изграден параклис. Г-жа Михайлова изрази удовлетворението си от съвместната работа с Троянския манастир и представи новата благотворителна кампания за възстановяване на скита „Св. Николай“, която е под наслов „Скитът „Св. Никола“ – духовен покров в Троянския балкан“.

В края на срещата, като знак на уважение от гражданите на Троян, кметницата връчи на патриарх Неофит почетен плакет с поздравителен адрес.

Весела ИГНАТОВА

Дарителска кампания

Скитът „Св. Никола“ – духовен покров в Троянския балкан

В навечерието на празника Успение Богородично в Троянската света обител бе обявена дарителска кампания за възстановяване на скита „Св. Николай“, който се намира на километър от манастира. Кампанията е по инициатива на монашеското братство и се осъществява съвместно с Община Троян.

Официално кампанията „Скитът „Св. Никола“ – духовен покров в Троянския балкан“ бе открита с благотворителна вечер, състояла се в новоустроената манастирска зала „Хаджи Макарий“.

Скъп гост на събитието бе Негово Светейшество патриарх Неофит, който през тези дни бе на посещение в обичния му Троянски манастир. Присъстваха още Браничкият еп. Григорий, викарий на Софийския митрополит, областният управител д-р Мадлена Бояджиева, общински служители, местни общественици и граждани.

Вечерта бе открита от Велички еп. Сионий, игумен на манастира. С поздравително слово се обърна кметът на община Троян г-жа Донка Михайлова. Тя запозна присъстващите с идеята и с общите намерения на духовенство и светска власт за възстановяване на скита, който се намира в тежко състояние.

„В чест на 230 години от осветяването на скита и 1150 години от покръстването на нашия народ откриваме благотворителната кампания, чиято цел е да събере нужните 100 000 лв. – каза в словото си кметницата. – Те ще бъдат използвани за възстановяването на паветата до скита, за настилката на самия

скит и на аязмото към него, както и за чешмата в двора му. Тези средства ще бъдат и за оформяне на гроба на Велко войвода, за който мнозина не знаят, че се намира тук, в нашия край.“ Накрая тя сподели: „Спомням си за грузинския филм „Покаяние“, който завършва с един въпрос: „Защо ми е път, който не води към храма?“ Аз вярвам, че в рамките на тази кампания ние ще възстановим и пътя, и храма. Убедена съм, че тази кампания е и път към вярата, и път за всеки един от нас!“

След официалните слова започнаха изпълнения на църковнославянски песнопения, изпълнени от Никола Бръмбаров и смесения хор от с. Орешак. В заключение певците лично взеха благословение от патриарх Неофит, който ги поздравяваше и сърдечно разговаряше с тях.

Мнозина от присъстващите дадоха своята лепта за възстановяването на скита „Св. Николай“, сред които Негово Светейшество и кметът на гр. Троян. В края на вечерта бе установено, че за благородната кауза са събрани вече 3 000 лв.

Тези, които искат да се включат в благотворителната кампания, могат да го направят в **Дарителската сметка за набиране на средства:**

**ТРОЯНСКА СВЕТА ОБИТЕЛ
„УСПЕНИЕ БОГОРОДИЧНО“
IBAN НА НАРЕДИТЕЛЯ
BG04UNCR75271053907014
BIC на банката на наредителя:
UNCRBGFS**

Академични новини

Откриване на новата академична година в Православната духовна академия „Св. св. Кирил и Методий“ – Пловдив

На 1 септември – началото на църковната година – в Православната духовна академия „Св. св. Кирил и Методий“ – Пловдив бе открита новата учебна академична 2015/2016 година. Висшето духовно училище посрещна новоприетите студенти първокурсници. По този повод беше отслужен водосвет от Негово Високопреосвещенство Великотърновския митрополит Григорий – ректор на

Православната духовна академия, в съслужение със ставрофорен свещеником Добромир Костов – ректор на Пловдивската духовна семинария „Св. св. Кирил и Методий“, и ефимериите – преподаватели в духовната школа отец Георги Гугов и отец Георги Аврамов.

Молитвено съчастие в богослужението взеха Негово Високопреосвещенство Пловдивският митрополит Николай и

Знеполският епископ Арсений – викарий на Пловдивския митрополит.

На богослужението присъстваха народният представител Здравко Димитров, учители и студенти.

Ректорът на духовната академия, Великотърновският митрополит Григорий, се обърна към студентите със слово и благопожелания за успех в следването им, а в 8,30 ч. започнаха и първите занятия.

Празникът Пренасяне честните мощи на св. Александър Невски, Пловдив

На 30 август светата Православна църква отбелязва Пренасянето на честните мощи на св. Александър Невски. По този повод с благословението на Негово Високопреосвещенство Пловдивския митрополит Николай, Знеполският епископ Арсений възглави св. Литургия в пловдивския храм „Св. св. Кирил и Методий“, който има втори престол, посветен на св. Александър Невски.

С архиеерея съслужиха ик. Тодор Хаджиев – духовен надзорник при Пловдивска митрополия, свещ. Иван Братоев – председател на храма, и свещеници от града. Песнопенията изпълни митрополитският хор „Св. ап. Ерм“ с диригент протопсалт Георги Радев.

В края на богослужението епископ Арсений

преподаде на християните архипастирския благослов на Пловдивския митрополит и каза: „Като фундамент за своя живот, за благо на светата Църква, за благо на Отечеството св. благоверен княз Александър Невски избрал камъка на вярата Христова. Камъкът на вярата във всепобеждащата Божия сила –

именно върху този камък на вярата той устроил не само своето семейство, своя живот, своя град Новгород, където князувал от 16-годишна възраст, но и устроил цялата Руска империя, която Бог поверил на неговите грижи. И нещо повече: той заменил княжеското достойнство със схиам“.

Пловдивска митрополия

нови книги

„Юродиви ради Христа“

По повод навършването през изминалия месец юни на една година от кончината на преподобния старец Мойсей Светогорец се подготви настоящата книга с надеждата тя да послужи като полезна захранка на боголюбиви сърца. Да им даде възможността да вкусят поне малко от разностранното творчество на светогорския старец и да усетят винаги пулс на неговото винаги актуално перо.

Подбраните дванадесет материала представят автора откъм различните страни на неговата духовна словесност, без обаче ни най-малко да могат да я обхвалят всецяло. Така първите чети-

ри са статии, публикувани в книгите му „Достижима ли е днес светостта“ и „Тревогата от стреса и радостта от надеждата“. Понататък са включени двата доклада, изнесени във Варна, от които е видна битността му на лектор в научно-богословски конференции. Следват откъс от телевизионно интервю с изясняване необходимостта от поста, представящо го като задълбочен душепастир, а също и кратки публикации от книжни и интернет списания, които затвърждават образа му на църковен публицист и общественик и борец за съвременния човек духовно-сен старец агиорит.

Книгата се разпространява от Синадално издателство и църковните книжарници в страната. Цена: 5 лв.
При закупуване на количество над 10 броя се ползва 20% отстъпка.
Телефон за заявки: 02 / 980 30 16

ЛИЧНОСТ И ОБЩЕСТВО

Артемий СЛЪЗКИН

Синдромът на хроническото недоволство

Ако някъде съществуваше добър вълшебник, бих го помолил да открие на хората най-голямата тайна на света: защо на повечето от нас ни е толкова зле, когато по всички показатели би трябвало да ни е добре? Болшинството от нас имаме работа или друг източник на постоянен доход, имаме къде да живеем, какво да ядем и пием, какво да облечем, къде да се развличаме. Ето – живей и се радвай, наслаждавай се на това битие! Но не! Накъдето и да погледнеш, навсякъде виждаш неуредици, вражда, раздори, разколи, омраза и гнетяща самота. Едва ли може да се намери човек без никакви скърби, проблеми, неприятни грижи.

БОЛЕСТТА НАРЕЧЕНА „ЛОШ ЖИВОТ“

Защо има толкова мъка, болка и страдания в нашия свят, един свят, замислен да бъде прекрасен? Някой би ми отговорил: проблемът е в лошите управници, политиците, мислещи само за джоба си, в масовата корупция, в злите началници, „пиещи кръвта“ на подчинените си, в лошите съседни и познати, които само гледат как да ни напакостват.

Големият проблем се крие в жената (мъжа), която никак не желае да съответства на моите представи за идеална жена (мъж), в децата, не желаещи да слушат моите съвети или заповеди, в родителите, които са „морално остарели“ и без да разбират „текущия исторически момент“ се натрапват с наставленията си.

И така, според мен, една от най-важните причини за болестта „животът е лош“ е хроническото недоволство от всичко и всички.

Даже на фона на външното ни благополучие си намираме поводи да бъдем недоволни. На първо място, разбира се, сме недоволни от своите най-близки и родни хора. Претенции, кавги, конфликти, отивания „при мама“ и накрая идва катастрофата от развода вследствие на синдрома на хроническото недоволство. Мнозина ходят на работа като на каторга, защото постоянно изпитват отрицателни емоции по всички нейни направления: естеството на работата, нейните условия и размер на заплащането, колегите, началниците, подчинените.

Какво се крие зад недоволството, което изрядно ни трови живота? Можем ли да станем истински щастливи, изпълнени с живот и винаги радостни? Можем ли да бъдем доволни от всичко? Нека си поговорим за това.

ДУХОВНАТА ПРИРОДА НА НЕДОВОЛСТВОТО

Струва ми се, че недоволството се подхранва от егоизма, високото самомнение, гордостта. Гордият, себелюбив до крайност и с високо самомнение човек поставя себе си като мерило за всичко и всеки. Себе си! Той е центърът на вселената, познавач на живота, непогрешен съдия. Естествено, на човек е присъщо да счита себе си за авторитет и да си прощава грешките, недостатъците и греховете. Но проблемът се изразява в друго – че човек счита своите мнение, възгледи и прещенки за единствено верни. Стопроцентно доверие в себе си! Той не може да греша! Той винаги е прав! А това значи, че той знае как трябва да бъде всичко, как трябва да се отнасят другите към него, как да се устрои живота.

Съответно, недоволството от всичко и всеки възниква всеки път, когато постъпките на другите хора са в разрез с този идеален модел на световен ред, който даденният човек си е измислил.

Например, смятам за нормално, прибирайки се вечер у дома, да разчитам на жена ми, която си е дошла по-рано, че ще приготви вечерята. Става ясно обаче, че тя се е загледала в интересно телевизионно предаване

и не е приготвила нищо. Може ли това да бъде законен повод за недоволство и мърморене? Разбира се! И още как, без всякакви алтернативи! Защо? Защото със сигурност знам, че жена ми е ДЛЪЖНА да постъпи така, а не иначе. И ако подобни „номера“ от нейна страна продължават да се случват редовно, ще започна да си мисля дали да не сменя жена си?

Жената също може да „досажда“ на мъжа си с претенции и хленчене за това, че е с малка заплата и без перспективи в кариерното израстване, че все още не могат да си позволят кола, че е лош помощник в домакинството, че отгледя малко време на детето и т.н. Защо така? Заради това, че в идеалния свят, измислен от жената, мъжът трябва да съответства на онзи от известната песен, в която се казва – да не пие и да не пуши, да подарява цветя, да си дава заплата, тъщата да нарича „мама“, да е равнодушен към футбола, да не е скучен в компания и отгоре на всичкото да е красив и умен.

Или пък в работата: придирчив началник, който твърдо изисква точно изпълнение на функционалните задължения, крещи, заплашва, притеснява и др... „Да напусна, но къде ще отида? Налага се, стиснал зъби, да търпя. Поне ми плащат“.

Познати картинки, нали? Мисля, че за мнозина от нас са познати. Искаме да изменим света към по-добро, но според модела, който ние смятаме за най-добър. Искаме да изменим другите, да ги натъквим спрямо себе си и когато това не се получава, се ядосваме, негодуваме, разстроюваме се. Какво ти щастие, каква радост? Само неудоволствие.

Какво да правим? Отговорът сам идва: трябва не да нагласяме света според себе си, а обратното. Не да се опитваме да приспособим другите към себе си, а да приспособим себе си към другите – на първо място към най-близките и родни хора. Само че това е възможно, ако мерилото за „правилност“ на околния свят и хора съм не аз, който имам недостатъци, а Някой Друг. Абсолютен идеал, без ни най-малко петънце. И ние имаме такъв идеал. Това е нашият Господ и Спасител Исус Христос.

ТРЯБВА ДА ПРЕОБЪРНЕМ ЖИВОТА СИ

Нашият Господ Исус Христос, приемайки човешка плът, станал като нас във всичко, освен в греха. В Него нямало и няма грях. С целия Си земен път, учение, страдания и кръстна смърт, приети от любов към Своите създания, Той за всички идни векове засвидетелствал великата истина, че уподобяването и приближаването към Бога са възможни единствено чрез себеотричане, жертва и любов. Христос е пример за подражание на всички, които искат да имат щастие – и в този кратковременен земен живот, и в живота задгробен и вечен.

Защо истински вярващият и любящ Христа човек е доволен от живота си? Затова, че вижда в околните образа Божий, вижда Христа, Който е любов, мир, радост и блаженство. Вярващият вижда Христа във всеки човек, колкото и зъл да изглежда външно. Вярващият измерва околния свят не според себе си, а според Бога, Който ни е запоядал да обичаме всички, даже и враговете си, да прощаваме всички обиди, да не сме злопаметни и да търсим навсякъде мир, покой и радост. И ако на християнина нещо не му харесва, той не роптае и не се дразни, а проявява смирение без ропот и недоволство.

Защо му е нужно това на човека? Просто защото иска да се уподоби на своя небесен Учител и Отец, Който е казал: „Дойдете при Мене всички отрудени и обременени, и аз ще ви успокоя; вземете Моето иго върху си и се почуцете от Мене, понеже съм кротък и смирен по сърце, и ще намерите покой за душите си; защото иго Моето е благо, и бремето Ми леко“ (Мат. 11:28-30).

Всичко е просто! За да постигнем истинско щастие и радост – по думите на Христос „покой“ – трябва да

се научим от Него на кротост и смирение. Ако успеем в това, недоволството ни от другите ще си отиде от нашия живот.

Истинската вяра преобръща много неща в живота ни на 180 градуса.

Проявяваме ли нетърпимост към грешките на другите и прощавали ли сме им духовните недъзи? Вярата ни прави нетърпими към своите грехове и ни подтиква към прощаване на прегрешенията на ближните. Били ли сме постоянно недоволни – от другите хора, заплата, политиката, началството, съдбата си? А от себе си винаги ли сме били доволни? Вярата ни открива правдата за нас самите: оказва се, че сме твърде далеч от съвършенството. Вярата ни учи да бъдем недоволни от себе си, от гнилите си слова, постъпки и мисли. Това е единственият път към примирение с всички – път, към който ни призовава Христос.

„ОТМЪЧИ ЛИ СЕ?“

Човек, откривайки Христос, намира източник на безкрайна радост. Само този, който с цялата си същност се е прислонил при Спасителя, може да разбере думите на апостол Павел: „Винаги се радвайте. Непрестанно се молете. За всичко благодарете“ (1 Сол. 5: 16-18). Не може да се радваме, изпитвайки към някого или нещо недоволство или неприязън. Трябва всичко – недостатъците, слабостите, греховете на другите хора – да покриваме с любов. Това е Христовият път – пътът към истинските радост и щастие. Но защо? Защото чрез прощението и любовта към всичко, в човешката душа се въдворяват мир, покой и тишина. Източникът на този мир е чистата съвест.

Вярващият, стремящ се към спасение човек, е миролюбец и миротворец. Той навсякъде около себе си е длъжен да сее мир, любов, изгарчвайки топлината на сърцето си за примирение на враждуващите, съединяване на разделените и въдворяване на разбиране сред непримиримите. Това е трудно постижимо, тъй като дяволът силно се съпротивлява, но после става все по-леко и по-леко, защото Господ помага.

Самият Господ иска да бъдем щастливи именно така. Все пак Той е наш Отец. Нима е възможно Отецът да не иска добро за Своите чедра? Само че ние, бидейки свободни, сами решаваме дали искаме да бъдем щастливи, или да търсим „щастие“, опитвайки се да променим другите според своите „шаблони“. Но тези опити винаги са съпроводени с горчиво напрежение, с неудоволствие. Човек може да прекара целия си живот в скърбите на хроническото недоволство, в мърморене и раздражение. Затова и живее лошо... Случва се, когато умира някоя свадлива жена, познатите ѝ да кажат: „Отмъчи се“. Нещо като: е, сега Там, на Небето, тя със сигурност ще си заживее добре. Че как иначе, та нали със страданията си е заслужила вечния покой!

Струва ми се, че е голяма грешка да смятаме задгробната блажена вечност като награда за скърбите и страданията в този земен живот. Разбира се, че ако външно животът на човека е бил скръбен, но вътрешно е намерил Христа, сродил се е с Него и е понасял стоически и с надежда за Божия помощ изпратените свине бедни, тогава съвсем естествено в Онзи свят може да го очаква вечна радост. Но ако скръбният живот на човека е прекият резултат от хаоса в душата му, от неговото непримиримо отхвърляне на Бога, от вярата му в изключителната си непогрешимост, то и Там той едва ли ще може да се успокои, т.е. да почива в мир.

Убеден съм, че радостта на Царството Небесно започва да се придобива още тук, на земята. Единственият път към тази радост е пътят на възкачането към Христа, чрез Когото измерваме целия околнен свят и единствено чрез Когото придобиваме благодушно, пълно с любов отношение към всеки, когото срещаме на жизнения си път.

Превод: Аелия ПАВЛОВА

БОГОСЛОВИЕТО НА БЪЛГАРИЯ

ЧОВЕК И ОБЩЕСТВО в богословското наследство на екзарх Йосиф I

по повод 175 години от рождението и 100 години от блажената му кончина

Многовековният църковен летопис е съхранил светлата памет на бележити духовни водачи, просили като истински ревнители за духовния и културен просперитет на своя народ. Достойно място в скрижалите на историческото ни битие заема и „титанът на българската деятелна воля“ (Български екзарх Стефан I, *Сборник избрани речи, слова, поучения и статии*, С., 1998, с. 299) и стожер на епохални постижения в съдбовни за българската нация времена – Негово Блаженство екзарх Йосиф I.

Получил солидно образование и добра духовна и административна подготовка, именитият първоиерарх се посвещава в служба на Бога и народа, вдъхновен от библейските слова: „С усърдие ще Ти принесе жертва, ще прославя името Ти, Господи, защото е благо“ (Пс. 53:8).

Екзарх Йосиф I управлява плодотворно Българската православна църква в продължение на 38 години, от които 36 в Цариград, където и след Освобождението остава седялището на Екзархията. В една изключително сложна обществено-политическа обстановка той се изявява като усърден архи-пастир и добър дипломат, преодолявайки мъдро и непоколебимо всички трудности и изпитания. Успява да издейства султански укази за български митрополити в Скопие, Охрид, Неврокоп, Велес, Битоля, Струмица и Дебър. Безспорни са заслугите му за учебното дело в Македония и Тракия, където до 1913 г. открива 1373 български училища.

През периода 1871-1872 г. Лазар Йовчев (бъдещият екзарх Йосиф) развива активна публицистична дейност като сътрудник на в. „Македония“, а след това като редактор на сп. „Читалище“, в което публикува статии на религиозно-нравствени, философски и обществено-политически теми: „Свободата и длъжността“, „Човеколюбието“, „Страстта“, „Съгласоване на възпитанието с развитието на душевните спо-

собности“, „За свободното робство“, „Себелюбието“, „Интернационал“. В тях той анализира критично и всеобхватно актуални църковни и социални въпроси, както и дълбоките причини за състоянието на българския народ. По този повод писателят Андрей Тошев в една своя статия в сп. „Отец Паисий“ пише: „Притежаващ забележително философско умозрение и небедима логика в сжденията, голяма широта във възгледите, силен политико-дипломатически усет, обширни познания и богат житейски опит, екзарх Йосиф правеше особено силно впечатление както по бързината, с която долавяше същността на всяко положение, така и със способността си не само да анализира с малко думи найзаплетените проблеми, но и да синтезира по неподражаем начин казаното или прочетеното. При това винаги скромнен, незлобив, с неотслабваща любов към ближния. Една от любимите му максими беше: „Всичко разбирай, всичко процавай!“ (Екзархийски лист, м. юли-август, 1990).

Според екзарх Йосиф боготворената същност на човека определя неговото предназначение, а се стреми към усъвършенстване и благодарно използване на материалния свят (Бит. 1-26; Пс. 8:5-8). Съобразно това всеки човек трябва да се ръководи преди всичко от правилата, които определят неговото отношение към Бога и ближните, спрямо които може да изпълнява своя *нравствен дълг* в три насоки: *любов към семейството, отечеството и към всички хора*, независимо от техния произход (Л. Йовчев, „Човеколюбието“, сп. Читалище, Цариград, год. II, 1871, кн. 7, с. 279). Безкористното служение на ближните не поради страх от наказание или заради някакъв личен интерес е похвално, за разлика от „стрежежа към печалба, тъй като да се пожертваш днес, за да спечелиш утре, означава че си добър спекулант, а не добродетелен“ (Л. Йовчев,

„Човеколюбието“, сп. *Читалище*, Цариград, год. II, 1871, кн. 20, с. 610).

Същевременно екзарх Йосиф обръща внимание на това, че *любовта към себе си* е напълно съвместима с изпълнението на нравствения дълг към нашите ближни. Тя се изгражда върху естествените нагласи, породени от инстинкта за самосъхранение на живота като Божи дар и не трябва да се отъждествява с порочния егоизъм. Това е така, защото „Божият промисъл, който е вложил във всяко земно същество зърното на самосъхранение, не иска от човека да забрави за самия себе си. Естествено е всеки да се стреми да устрои своя живот колкото е възможно в по-добри условия на развитие“ (пак там, с. 611).

При добро възпитание желанието към самоутвърждаване и „похвалното честолюбие“ на талантливите и отговорни личности може да се използва за подобряване благосъстоянието на цялото общество. Назначението на човека е да използва своите способности, които ни са дадени колкото за наше, толкова и за общото добро. Затова истински мъдър е онзи човек, който е разбрал, че е роден да господства, но без да се възгордява, както и този, който е осъзнал, че не е призван да ръководи другите и с достоинство и смирение изпълнява своите задължения (пак там, кн. 23, с. 713).

Усъвършенстването на човешката личност е немислимо и невъзможно като реализация без *образоването на ума*, при което всеки християнин трябва да постави на първо място *изучаването на истините на вярата, както и любов към истината и трудолюбие*. Впечатлен от цялостния прогрес на европейските държави, екзарх Йосиф е убеден, че в основата на благополучието на едно общество е просвещението и високото равнище на образованост, тъй като народ, който е умствено просветен, решава много по-успешно своите проблеми. Като ревностен изразител на духа и стремежите на своето време,

той творчески доразвива просветителските идеи на предшествениците си от Възраждането. Особено вниманието в тази насока според него трябва да се обърне на образователната дейност в училищата, където се поставят основите на човешкото благополучие.

Децата трябва най-напред да научат в училище всичко необходимо, за да съхранят здравето си, т.е. да имат *здрав ум в здраво тяло*. Вторият елемент на щастието е *трудолюбие*, което означава всеки да придобие професия съобразно своето призвание. Третият елемент е *честността* и спазването на законите, нравствените норми и традициите на страната. Четвъртият елемент е свързан с формирането на разбирането, *че смисълът на човешкото щастие* не е в богатството, разкоша и удоволствието, а преди всичко в *любовта, правдата, истината и изпълнението на дълга*. Петият и най-важният елемент е *вярата в Бога* и спазването на златното правило – да не правим на другите това, което не искаш да ти правят и на теб“ (ЦВ, 1995, бр. 26, с. 3).

Екзарх Йосиф разглежда *образованието* като *лична и социална добродетел*, която издига във взаимна зависимост високия морал и благосъстоянието на цялото общество. Израз на това разбиране са и светите, които той отправя към студентите и учениците на празника на славянските просветители свети Кирил и Методий – 11 май 1914 година: „Изучавайте с любов и патриотичен жар родната история, и вие ще видите какви грешки са допускани и как трябва да се избегват. Един народ, който се ползва с всички добродетели във възпитанието на младите хора, има велико бъдеще и никакви интриги не могат да му отнемат историческия дял на напредък и съвършенство. Да не се забравя, че Църквата е била и ще бъде най-будният страж на всенародните идеали“.

Просветителският дух призовава като светъл път

цялостната църковно-обществена дейност на екзарх Йосиф. „Дайте на младото поколение да види себе си близо до Бога – повелява в едно от своите послания Негово Блаженство, – да съгрее своята смутена душа от свещения огън на живата вяра в Божествения страдалец на Голгота, посейте в сърцето му кристалната любов

към великите български просветители, и вие ще видите българския народ издигнат от честити и светли бднини“ (Екзарх Стефан, *Сборник*, С., 1998, с. 313).

Достойнството на човека се изразява преди всичко в неговата свободна воля, която се явява като неотменима предпоставка за религиозно-нравственото осмисляне на живота. От цялото многообразие на вътрешния живот решението за едно или друго действие е онзи акт, който разкрива най-дълбоката същност на човешката природа, защото всеки преди да стане гражданин на обществото, представлява неповторима личност, която носи в себе си *воля за самоопределение* (Л. Йовчев, „Свободата и длъжността“, сп. *Читалище*, Цариград, год. II, 1871, кн. 18, с. 549).

Съществува *два вида свобода – вътрешна и външна*. Институциите, политиката, както и други външни фактори не могат да влияят върху вътрешната свобода, която обуславя нравствените измерения на човешкото поведение. Анализът на каквато и да било постъпка разкрива четири основни момента в нея, а именно: първоначалната мисъл, насочваща волята към извършване на определен акт, осъзнаване на мотивите, вземане на решение и изпълнение. Този последователен процес във всяко едно произволно действие протича много бързо в съзнанието на човека и затова благо-разумието изисква да не се предприемат каквито и да било постъпки без предварително обмисляне на възможните последици. „Един разумен човек не извършва никое важно дело, без да размисли преди това върху последствията. Тогава той е много пове-че господар на себе си и на съдбата си, отколкото човек без проникателност и здравомислие, на когото здравето му живот не е нищо друго освен една поредица от случайности“ (пак там, с. 549).

Същността на свободата не е в хаотичното съвещание и като такава тя е възможна само до толкова, доколкото може да същес-

твува едновременно със свободата на другите. Върху този принцип се е формирала и идеята за „длъжността“ (или учение за дълга, *свръ. теол.* – деонтология, б.р.), която е вродена в човешката природа и независима от чувствата и предразсъдците на хората. Без съмнение, личният интерес влияе до голяма степен върху отношението към заобикалящата ни действителност, но има и по-възвишени и благородни мотиви, които трябва да определят неговото поведение. Затова истинското възпитание и образование на човека се изразява в самоконтрола и подчинението на личните интереси и страсти на съвестта и чувството за дълг (пак там, с. 554). „Длъжността – подчертава екзарх Йосиф – не е нищо друго освен жертването от себе си за Бога и за ближните. Възмездие, което ще получим за изпълнението на дълга, е безкрайно, за да може човек да бъде честит и блажен на този и на другия свят“ (пак там, с. 555).

Въпросът за дълга придобива дълбок мирогледен смисъл във връзка и с утвърждаването на институциите и законодателството, което следва да гарантира съответните граждански и политически права. В това отношение екзарх Йосиф с основание констатира, че въпреки приетата Конституция, българският народ е все още политически незрял и разединен. Материализъм и себичният егоизъм са обхванали всички сфери на *обществения живот*. Всеки поставя личните интереси над всичко и „под булото на общото благо се стреми да си напълни кесията“.

Липсва естествена аристокрация и просветена средна класа, която да изпита в парламентарните и самостоятелни депутати, които да контролират безкористно управлението на страната. Силно изразеното властолубие се отразява в безскрупулно отношение към правата и достойнството на обикновените граждани и много често такива хора, попаднали във властта, се ръководят единствено от принципа „Щелта оправдава средствата“. *Обществото* е обхванато от стихията на отрицание и противоборство. Това явление до голяма степен се дължи на обстоятелството, че българската младеж е получила образованието си в чужди училища, както и на различните влияния в българското общество: от една страна, на „Гръцката патриаршия“, а

От стр. 6

от друга – на католическата и протестантската пропаганда. С огорчение екзарх Йосиф посочва и негативното влияние на „либерализма и радикализма“ (т.е. на френския либерализъм и на руския радикализъм, б.р.) върху атеистичната българска интелигенция, която не може да осъзнае ролята на Православието и остана „индиферентна, ако не и враждебна на вярата и Църквата и затова последните поколения са още по-зле настроени и това е най-печално“ (пак там, с. 246).

Противопоставянето между различните политически организации допринася още повече за задълбочаване на проблемите в обществото, съществен принос за което има и „пресата, която е партияна и за гологани сензационна“ (пак там, с. 734). **Актуално звучи днес и предупреждението, което екзарх Йосиф отправя към политическите дейци:** „Бавно бързайте, за да гледате далече! Тежко на народите, които се оставят чужденци да ги прославят и които не измерват желанията и целите си със своята собствена организирана сила и мощ. Още по-печална и несретна е съдбата на ония народи, които се отричат от своето историческо достойнство и национално достойнство и с лекомислена доверчивост се отдават на съблазните, които лукавата политическа лилица на външни интереси щедро им предлага, за да станат лесна плячка на чужди далечни държави“ (Български Екзарх Стефан I, *Сборник...*, София, 1998, с. 334).

Според екзарх Йосиф право на достоен живот имат само онези общества, които са успели да съхранят „основния камък“ на своето духовно наследство и национална идентичност, защото „силата на народите е в морала и културата“. Българският народ, за да бъде силен в себе си и авторитетен за чуждия свят, е длъжен да стане просветен, морален и религиозен“ (пак там, с. 306). Затова всички онези, „които без лицемерие и самодоволство са решили да се посветят на обществено служение, заслужават подкрепа и са достойни за почит“ (Л. Йовчев, „Себелюбие“, сп. *Читалище*, Цариград, год. II, 1871, кн. 23, с. 712).

В духа на просветителския консерватизъм той разглежда и проблемите, свързани с възникването и развитието на **международното работническо движение**. Като непосредствен свидетел на това со-

циално явление той смята, че първоначално европейските работници са имали основание за недоволство от гражданското общество, което според тях е било „твърде далеч от идеала на девиза: „Свобода, равенство и братство“ (Л. Йовчев, „Интернационал“, сп. *Читалище*, Цариград, год. II, 1871, кн. 3, с. 99). Представителите на работническото съсловие се намиращи в неблагоприятна ситуация, при която те ставали свидетели на „блясъка на богатите“, които задоволявали преизобилно своите потребности. Поради липсата на подходящо образование и възпитание работниците били обречени да преживяват с тази несъразмерност между получаваните възнаграждения за положен труд и необходимите средства за удовлетворяване на своите потребности. Вследствие обаче, работническото движение се политизира и попада под влияние на комунистическата идеология, т.е. „прегръща една теория, която е чиста утопия, защото е противна на свободата и на природата на човека“ (пак там, кн. 4, с. 153).

Тази зависимост в дейността на Интернационала прераства в използването на насилие, което още повече компрометира първоначалната идея, тъй като революционният радикализъм е неприемлив и несъвместим с християнското разбиране за разрешаване на социалните конфликти. Урокът на историята е, че работниците не могат да постигнат своите цели, докато преди това не се образуват. Затова вместо да протестират и да правят „тайни съзаклятия“, те трябва миролюбиво, чрез вътрешна промяна и подходящо образование да се стремят към преодоляване на бедността и неравенството в обществото (пак там, с. 108).

* * *

Животът и дейността на екзарх Йосиф I представляват истинска школа, една изключителна система за духовно усъвършенстване и социално възпитание. Като мъдър архипастир и общественик той издава Православието като безусловно необходим фактор в историческия път на българския народ. Този завет продължава да укръпва с всеки минавал ден своята жизнена сила, както и да утвърждава с непокланителна авторитетност между великото минало, настоящето и бъдеще на българския народ.

Свещеник
Георги ГУГОВ

Защо православните почитат...

От стр. 1

Онези, които не виждат този очевиден момент в Новия Завет, обикновено се губят в прекомерно детализирана интерпретация на такива слова на Исус като: „Какво имаш ти с Мене, жено? Още не е дошла частта Ми“ (Йоан. 2:4) и др. под. Първо, разкажете за Дева Мария заемат важно място в евангелското поствествование. Св. ап. Марк говори най-малко за нея и не споменава за раждането ѝ. Най-обширен материал ни предоставя св. ап. Лука, а най-съществен бихме могли да наречем този, предоставен от св. ап. Йоан.

Библейските критици се хващат за подхода „най-мъдро е мълчанието“ и твърдят неща от рода на това, че „на св. ап. Марк не му е било известно съществуването на подобно раждане“ – едно крайно преувеличено твърдение.

За мен най-показателен е сравнително „нелогичният“ откъс, насочващ вниманието ни най-вече към получаването от Дева Мария благоговение. Описанието на св. ап. Лука съдържа хвалебственото песнопение, в което Мария казва, че „ето, отсега ще ме облажават всички родове“ (Лука. 1:48). Този израз може да бъде сравнен единствено с обещанието, дадено на Аврам от Бога: „И аз ще произведа от тебе голям народ, ще те благословя и ще възвелича името ти, и ти ще бъдеш благословен. Аз ще благословя ония, които те благославят, и ще прокълбам ония, които те злословят; и в тебе ще бъдат благословени всички земни племена“ (Бит. 12:2-3).

При срещата на Мария с нейната родственичка Елисавета (и с младенеца в утробата ѝ, Йоан), вниманието бива насочено към самата Мария, а не толкова към младенеца в утробата на Елисавета.

„И откъде ми е това – да дойде при мене майката на моя Господ? Защото, щом гласът на твоя поздрав достигна до ушите ми, проигра младенецът радостно в утробата ми“ (Лука. 1:43-44).

По-нататък в Евангелието от Лука, когато Младенецът Исус бива донесен в храма, старец Симеон прави следното пророчество: „Ето, Тоя лежи за падане и ставане на мнозина в Израила и за предмет на противоречия, – и на сама тебе меч ще пронизе душата, – за да се открият мислите на много сърца“ (Лука. 2:34-35).

В случая пронизването на душата на Мария ни указва нейната връзка с Кръста.

Наричан тези разкази „нелогични“ в смисъл, че те се простират далеч отвъд самата идея за Непорочното зачатие. Марк и Йоан не споменават нищо за зачеването и раждането на Христос (макар че и двамата говорят за Мария в своето поствествование). Изобилието от текстове за Мария в Евангелието на Лука ни посочва преди всичко почитта към нея в изначалната Църква. Тя не е просто Деваата, от която се ражда Христос – тя е облажаваната от всички родове; тя е причината за радостта на Йоан още в утробата на майка

му; тя е уникално съпричастна на страданията на Христа и за самата нейна душа е отредено да бъде пронизана от тайнствен меч.

Това е информация, указваща уникалното място, което през първи век Мария заема в християнската общност. Как може Църквата да не почита тази, която Йоан Кръстител е поздравила, проигравайки радостно още в утробата на майка си? Нима християнската общност би могла в почитта си да вземе за свое средоточие Разпнатия Христос, пренебрегвайки редом с това Майката с пронизана душа? Описанията в Евангелието на Лука са ясно доказателство за изначалната почит към Божията Майка. Тази почит никога по-нататък не секва, но добива все по-голямо развитие и дълбочина съобразно с начина, по който Църквата отдава значението на смисъла и ролята на Христовото Въплъщение, Разпятие и Възкресение.

Очевидно е, че мнозина християни предпочитат да се вглеждат само в Евангелието на Марк и да пренебрегват видимите заключения, произтичащи от Лука и Йоан.

Аз смятам, че Евангелието на Йоан се характеризира с дълбоко вникване в тайната на Мария. Специално внимание заслужава първото споменаване за нея. Нейният образ ни е представен на сватбата в Кана Галилейска. Йоан не ни предоставя специално въведение към изобразяването ѝ – той предполага, че читателите вече имат нужните предварителни познания. На сватбата виното привършило. И без каквото и да било логическо обяснение, Йоан просто споменава как Мария казала на Исус: „вино нямат“ (срв. Йоан. 2:3).

Това е много дълбоко по своя смисъл. Неговите ученици все още не са видели нищо. Дотогава не били явявани никакви чудеса (тази сватбаша да стане сцената на първото чудо). И ето, именно Мария знае какъв е Той и каква сила се крие у Него. Тя се показва като вече напълно посветена в истината за Неговия живот и мисия.

Мнозина протестанти са придавали изопачено преувеличаване на отговора на Христа към нея: „Какво имаш ти с Мене, жено? Още не е дошла частта Ми“ (Йоан. 2:4) Те смятат, че тези Негови думи носят следния смисъл: „Какво те интересува тебе това?“ На практика думите звучат просто по следния начин: какво имаш ти с Мене? Но св. Йоан слага тези слова в специфичен контекст: „Още не е дошла частта Ми“. Всъщност по такъв начин Христос казва на Своята Майка: „Времето още не се е изпълнило. Още не е дошла частта за началото“.

Двамата споделят бремето на идващия Кръст. Неговият живот ще бъде принесен в жертва, меч ще пронизва нейната душа. И веднъж поеме ли Той натам, нищо не ще може да възпре пътя Му към Голгота. Нейният отговор е съвсем прост и ясен: „Каквото ви каже, сторете“ (Йоан. 2:5). Това повтаря предната ѝ реакция: „Нека ми бъде по думата Ти“ (Лука. 1:38). Нейното пълно смире-

ние и себепонизяване пред Бога е човешки израз на себепонизяването на Христос на Кръста. Това ново „съгласнение“ помежду им поставя началото на необратимия път към Кръста.

Тайната на нейното съпричастие в живота на Христа не се вписва единствено в исторически регистрирани моменти – евангелското представяне на тези моменти по никакъв начин не се изчерпва в своето съдържание като набор от исторически факти. Тези моменти имат преди всичко богословски подтекст. Мария заема специфично място не само в историята на спасението, но също и в неговата богословска интерпретация и екзистенциална целокупност. Евангелията са написани в името на нашето спасение, а не просто като вид информация.

И всъщност тъкмо тази богословска и екзистенциална интерпретация липсва в много от съвременните описания на християнската вяра. Това често пъти довежда до въпроса: „Защо трябва да почитам Мария?“

Нека уточним, че православните ще кажат не просто: „Мария трябва да я почитате“. По-скоро ние казваме: „Трябва да почитате Мария като Богородица“ (родилата Бога). Това е църковното ѝ название, догматически утвърдено на Третия вселенски събор. Тя е почитана, защото е Богородица. Почита към Богородица е неотменна част от правата вяра на онези, които вярват в Богочовека, явил се в плът. Пренебрегването ѝ като Богородица означава ограничено и неточно разбиране на Богоявлението.

Това е доколкото обсъждаме нещата в сферата на концепцията. Само че Въплъщението е не просто концепция, то е реалност – не само историческа, а и всевечна. Въплъщението е Богочовекът Исус Христос. И още по-точно, Богоявлението е в Богочовека Исус Христос, роден от Светия Дух и Богородица. Именно това утвърждаваме чрез *Веруюто*.

Реалността на твърденията в него не засягат концепция, а Личност – както в лицето на Богочовека, така и в лицето на Богородица. Нашата истинска вяра във Въплъщението на Христа намира израз в почитта, която основателно отдаваме както на Него, така и на Богородица.

И именно това всъщност е най-трудното да бъде обяснено на неправославните. Защото догматите се възприемат от тях като концепции и дори като неуточнени обстоятелства. В Православието тези догмати са плод на живи форми на реалността. В крайна сметка има ли значение дали някой признава, или не признава коя е моята майка. По-важното е, че аз я почитам (според повелята на Божиите заповеди) и я дарявам с любов. Догматиката не е плод на нещо произволно измислено. Учението на Църквата съдържа описание на реалността, според която живеем. Почитаме Богородица, защото по силата на наученото от нас, ние чувстваме това като единствено верния път.

Превод от английски:
Ангела ПЕТРОВА

ПОКЛОННИЧЕСТВО

ПОКЛОННИЧЕСКИЯТ ПЪТ „Св. Йоан Рилски“ '2015 през моите очи

Ден първи – 1 август. Първият ден на Богородичния пост е – в храмовете се изнася св. Кръст Господен. Със съпруга ми трескаво стягаме последните части от багажа и бързаме за литургията в столничния храм „Св. София“.

Пред църквата виждаме много раници, шалета, палатки, а храмът е изпълнен с развълнувани поклонници. Успявам да се причастя – да се укрепя

в началото на трудния физически и духовен път, който поемам. Следва водосвет – целуваме Кръста и отецът ни поръсва със светена вода. След това товарим тежките раници в буса и се подреждаме за лития към ротондата „Св. вмчк Георги Победоносец“, като начело застават поклонниците с хоругвата и иконите на св. Йоан Рилски, а пред тях върви малкият Йоан-Петър, облечен в иподяконски одежди и удряйки клепало. С нас са и участниците от Велико Търново – тръгнаха почти седмица по-рано, за да извървят целия път на мощите на Рилския Чудотворец. Предвождани са от о. Давид и носят със себе си плащаница на св. Йоан Рилски, която да дарят на Рилския манастир.

След като се покланяме на светите мощи в Ротондата, специално изнесени, част от групата се отправя към организиран автобус до х. „Планинска песен“, а друга част се изкачва пеша до там от кв. „Княжево“. В късния следобед поклонниците се събират близо до хижата и всеки от нас се представя накратко и споделя мотивите си да се включи в похода. После се отправяме към параклиса „Св. Йоан Рилски“ до хижа „Кумата“ и там се извършва вечерно богослужение, в края на което всички си отчупваме по залче от содената питка на Мария. Връщаме се и след като вечеряме с един православен белгиец, дошъл специално за похода, с приятелката ми Анелия тренираме разгъване и съгъване на палатка – упражнение, което ни предстои през следващите дни. Приготвяме багажа за следващия ден и си лягаме – очаква ни дълъг ден.

Ден втори – 2 август. Ставаме рано, стягаме набързо раниците и се отправяме към параклиса „Св. Йоан Рилски“. Там вече тече утринното богослужение. В служба освен свещениците, предвождачи похода – о. Ангел, о. Николай и о. Давид, се включва и предстоятелят на параклиса о. Васил Радков от Бояна. Малкият параклис не може да побере многобройните поклонници и те се събират около него, слушайки църковните песнопения през отворените прозорци и врата. Накрая малките (а и някои от големите) участници се причастяват и всички взимаме анафора, след като изслушваме проповедта на о. Ангел за вярата и маловерие.

Подкрепяме се с лека закуска, кафе и чай в хижата и бързо поемаме по пътеката за Черни връх. Пътят към върха минава леко и неусетно. Колкото повече наблюдаваме витопишка връх, толкова повече облаци се разстилат около нас. Изкачваме се на върха и на х. „Черни връх“ правим обедната си почивка, за да възстановим силите си. Изчитаме и част от Акатиста на св. Йоан Рилски, за да се укрепим.

След това започваме голямото спускане от другата страна на Витоша – към с. Ярлово. Не след дълго облаци се разсейват и изгрява слънце. Пътят е дълъг, но сякаш св. Йоан невидимо ни подкрепя, защото го изминаваме леко и неусетно, заобиколен от красиви цветя, дъхави билки и много вкусни боровинки.

Малко преди да стигнем с. Ярлово, срещаме о. Стоян Бербаков от Благоевград, с когото се отправяме към руините на едно параклисе на св. архангел Михаил, близо до пътя. Там отецът освещава питка, донесена специално от жена от селото, и след това отново продължаваме пътя си към селото. Влизаме в него начело с хоругвата и иконите на св. Йоан Рилски и някои от жи-

телите излизат радостни пред къщите си, за да ни посрещнат. Спираме се, за да могат да целунат хоругвата и иконата. Останалите посрещат вече са се подредили пред църквата „Св. Неделя“, откъдето се носи тържествен камбанен звън. Дошъл е да ни посрещне и да се присъедини към нас и бай Боре, 85-годишният планинар, който за поредна година ще ни води до Рилския манастир. Влизаме радостни в храма, за да прочетем Акатиста на св. Йоан Рилски.

След последованието бабите ни гошават с вкусен боб, а Маша и Кирчо раздават от квасените хлябове, които са донесли за поклонниците. Групата отмаря и се готви за нощувката – някои като мен опъват палатки в двора на църквата, други ще пренощуват в самата църква, а трети се настаняват в домовете на гостоприемни ярловци.

Ден трети – 3 август. И този ден ставаме рано, хапваме набързо и не след дълго камбаната ни призовава да се съберем в храма за Акатиста на св. Йоан. След това потегляме към с. Белчин. Има и организиран автобус за хората, на които им е трудно придвижването. В първоначалните години пътят на похода е минавал през планина Верила, но заради пресечения терен и други неудобства сега вече минава през полята.

Първо спираме при един параклис, посветен на Пресвета Богородица, където изчитаме Молебния й канон. Там пълним и вода – за последен път преди с. Белчин.

Следващата ни спирка е под сянката на едно самотно дърво в полето, до което има оградена площ с животни. Чувстваме се като в резерват и с интерес наблюдаваме бягащите коне и любопитните крави. Продължаваме към гората, където е скрит параклис на св. Георги. Там правим обедната си почивка и изчитаме част от Акатиста на св. Йоан.

Терентът е сравнително равен, но ходенето през нажежените поля ни уморява. Слава Богу, отвреме-навреме се появява някое облаче, което да ни пази сянка. Тревите са високи почти колкото нас, а ние си проправяме път в индианска нишка. На две места трябва да пресечем напоителен канал, което е известно предизвикателство, но успяваме да се справим.

В един момент към групата се спуска голямо ласло куче – вероятно охранява пасящите наблизко крави и ни счита за заплаха. Прилича на каракачанка и изглежда опасно. Стопанният му, едър чичко на средна възраст, се втурва да тича след него, но не успява да го догони. Междувременно о. Давид не спира да пее църковни песнопения – „Спаси, Господи, люди Твоя“, „Господи, помилуй“. И ето, че Бог се смилва над нас и кучето се спира и не ни закача.

Влизаме в с. Белчин. Отправяме се към храм „Св. апли Петър и Павел“, където заедно с местния свещеник се извършва вечерно богослужение и се изчита Мо-

лебен канон на Пресвета Богородица.

Потегляме към другия храм на Белчин – „Св. Петка“, където се покланяме на иконата на светицата с частици от мощите й. Отправяме се по експатка към крепостта „Цари Мали град“. В параклиса „Възнесение Господне“ директорът на музейния комплекс ни разказва за минаването на мощите на св. Йоан през Белчин и след това прекланяме колена в молитва към Рилския светец.

Вечерта преваля и се оправяме към поляните зад крепостта, където ще е палатковият лагер за поклонниците. Разпъваме палатките си и се включваме в организиран от комитетата щедър корбан – гошават ни с боб, хляб, вино, шрудел и баклава. След това една част от групата се събира около лагерния огън и запяваме.

Изживяхме още един прекарас ден.

Ден четвърти – 4 август. Денят започва с предизвикателство за мен – изгубвам едната си очна леща. Започваме трескаво да търсим, но не я намираме – все едно да търсиш игла в купа сено. Съответно не успявам да прибера багажа си навреме и с Анелия се отправяме към автобуса за с. Клисура, като вече сме изпуснали основната група, тръгнала за селото през гората.

В с. Клисура пред входа на храм „Св. вмчк Димитър“ ни чакат с питка и шарена сол. После домакините ни канят на закуска – приготвили са ни един куп постни вкусотици и гостоприемно ни наливат билков чай. Разделяме се с тях, наливаме си вода и започваме на katerim баира – днес ни очаква Лакатишка Рила.

Пътят през гората минава леко и неусетно. Спираме на малиновите „плантации“, където се освежаваме и пак продължаваме. Излизаме от гората и пред нас се разкрива Рила – спираща дъха с ръбатите си върхове, оперици в яркосиньото небе, и тунците си ливади.

Погледът ми се избистря. Не виждам идеално, но сега е много по-добре от сутринта. Слава Богу! Благодаря ти, свети Йоан!

Продължаваме по пътя си, като целта ни е х. „Рилски езера“. В един момент групата се разделя – една част продължава по пътя за хижата пеша през гората и през т.нар. „Душевалка“ и х. „Ловна“, а нашата група потегля към Паничище, където ще се отбием в параклиса „Св. Йоан Рилски“. Стигаме до шосето и вече ни чака превоз, който ще ни предвижи.

Пристигаме до параклиса и там ни посреща о. Георги Паликарски – архиерейският наместник на Дупнишка духовна околия, и още няколко местни отци и ни благославя за добре дошли. Първите от групата вече са застанали с иконите пред входа, за да може всички да минем през тях и да се поклоним. Изчита се Акатист на св. Йоан Рилски и всички сме поканени на вкусния бобен корбан с гъби – специалитет на местните майстори. Почиваме си на полянката около параклиса, възстановяваме силите си и се отправяме към открития лифт. Качили се на него, пред нас се разкрива чудна гледка – величествените борове и чудните върхове на Рила.

Пристигаме в хижата. Сядаме на чай на терасата и се любуваме на гледката. Следва лагерен огън, около който се събираме и четем „Езерни молитви“ на св. Николай Велимирович, свири се на китара, запяват се песни под ясното звездно небе...

Следва
Пенка ХРИСТОВА

ПРОДЪЛЖАВА АБОНИРАНЕТО ЗА 2015 г.

„Църковен вестник“

1 година..... 30,00 лв.
6 месеца 15,00 лв.
3 месеца 7,50 лв.
ед. цена 0,70 лв.

АДРЕС НА РЕДАКЦИЯТА
СВ. СИНОД, София – 1000
ул. „Оборище“ № 4
тел. 980-30-16, центр. 987-56-11/245,
e-mail: sinizdat@gmail.com

Отговорен редактор на броя:
Анула Христова

Материали се приемат в електронен формат.

Сумите за абонамент да се изпращат по банкова сметка или с пощенски запис на името на **Танка Тончева Христова**, като се изписват точният адрес и пощенският код на абоната!

Банкова сметка на Синодално издателство на БПЦ:
УниКредит Булбанк – София, ул. „Алабин“ № 58
IBAN BG97UNCN96601018147018, BIC код: UNCRBG6SF

„Църковен вестник“ съдържа свещени текстове и изображения и не бива да се използва за битови нужди.